

ΓΡΑΜΜΑΤΑ & ΤΕΧΝΕΣ

«Τα τσιγάρα σου τα πήρες;» με ρωτάει πριν μπω στο ασανσέρ. Μηχανικά πάω ν' ανοίξω την τσάντα. «Καλά και να μην τα πήρες θα στα φυλάξω εκεί που βάζω τα πακέτα όλων των ξεχασιάρηδων, πίσω από τη φωτογραφία της Μελίνας». Το σωστό μέρος...

Με τα τσιγάρα μου στη τσάντα και ένα «Μολύβι Φάμπερ Νούμερο Δύο» κάτω από τη μασχάλη προχωρώ προς το μετρό Αμπελοκήπων. Νωπή ακόμα η κουβέντα μας στα αυτιά μου. Πρόσωπα, πόσα πρόσωπα πέρασαν από το μικρό της σαλόνι μέσα σε μία μόνο ώρα. Ο Κουν, ο Αξελός, η Βακαλό, ο Καραγιώργης, η Παϊζη, ο Γκάτσος, ο Σεβαστίκογλου, ο Κλούβιος, η Διδώ, ο Πλάτωνας, τα εγγόνια της. Πολύ βαρύ αυτό το «Φάμπερ...».

Μια κοπελιά με σκουντάει, ζητάει συγγνώμη, χάνεται τρέχοντας. Ένα ασθενοφόρο τρέχει σαν τρελό να μπει στον Άγιο Σάββα. «Τι γενναίο κορίτσι η Κίττυ! Δυο χρόνια πάλευε». Καρκίνος, το μόνο που φοβάμαι... «Πολύ καπνίζεις, κοίτα το γέμισες το τασάκι». Σαν τη μαμά μου... Μήπως κι εκείνη δεν είναι κάτι σαν μαμά μου; Με τα βιβλία της άρχισα να γνωρίζω τον κόσμο και την ιστορία του τόπου

μου. «Στην Κατοχή δεν φοβόμουν. Φοβήθηκα πολύ τον Δεκέμβριο του '44». Μετριέται άραγε ο φόβος; «Με τη δολοφονία του παιδιού στο Κερατσίνι ένιωσα φόβο. Είχα χρόνια να φοβηθώ». «Τι φοβάστε σήμερα για τα παιδιά;» τη ρωτάω. «Τη βία, τον φασισμό», απαντάει. Όπως καταλαβαίνετε κλίναμε το ρήμα «φοβάμαι» σε μπόλικους χρόνους προχθές το πρωί. Και τι δεν μου είπε... για πολλούς και για πολλά, για τότε αλλά και για σήμερα. Για τη ζωή της όλη δηλαδή. Κυρίως όμως γι' αυτό το κομμάτι, μέχρι το 1945, που κάθισε και έγραψε «Με Μολύβι Φάμπερ Νούμερο Δύο». Μου είπε ακόμα ότι όλα τα βιβλία της τα αγαπά πολύ, αλλά «Το καπλάνι της βιτρίνας» λίγο περισσότερο, γιατί είναι το πρώτο της και γιατί «το λατρεύει η εγγονή μου». Μου είπε όμως και για το «καινούργιο» τέλος που έδωσε ένα μαθητούδι στον «Μεγάλο Περίπατο του Πέτρου»...

Το καινούργιο βιβλίο της «Με Μολύβι Φάμπερ Νούμερο Δύο» με αφορά το οποίο μου είπε όλα αυτά η Άλκη Ζέη θα το βρείτε από την Τρίτη σε όλα τα βιβλιοπωλεία. Στις σελίδες του διαβάζω ότι τα πρώτα φάμπερ στη ζωή της τής τα χάρισε ο θεός Πλάτωνας.

ΕΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΣΤΗΝ ΠΟΥΛΥ ΚΡΗΜΝΙΩΤΗ

ΑΛΚΗ ΖΕΗ:

Είναι επείγον να εξαλείψουμε τον νεοναζισμό, πιο επείγον από το ψωμί

Γνωρίσατε τη θηριωδία του ναζισμού. Προχθές ένας νεοναζί δολοφόνησε έναν νέο άνθρωπο...

«Είχα χρόνια να αισθανθώ φόβο. Μαθαίνοντας για τη δολοφονία αυτού του παιδιού στο Κερατσίνι φοβήθηκα. Είναι κάτι ασύλληπτο. Ποιο μυαλό την οργάνωσε έτσι; Αυτό το μαχαίρι που πήγε κατευθείαν στην καρδιά... ούτε στα πιο δύσκολα χρόνια δεν γινότανε. Είναι πολύ επικίνδυνα αυτά τα πράγματα. Αυτό πρέπει να μας ενώσει όλους. Να ξεχάσουμε τις διαφορές μας και να συγκεντρωθούμε στην εξάλειψη αυτού του μορφώματος. Είμαστε η μόνη χώρα στην Ευρώπη στην οποία υπάρχει ναζιστικό κόμμα. Στη Γερμανία έχει απαγορευτεί το ναζιστικό κόμμα.

Είστε υπέρ του να τεθεί εκτός νόμου η Χρυσή Αυγή;

«Και να τεθεί εκτός νόμου εμείς πρέπει να είμαστε διαρκώς ξάγρυπνοι. Χρειάζεται να κάνουμε πολλά πράγματα, όμως αυτό που επείγει τούτη τη στιγμή είναι να ενωθούμε και να συγκεντρώσουμε όλες τις δυνάμεις μας για την αντιμετώπισή του. Είναι πολύ επείγον να τους εξαλείψουμε, πιο επείγον και από το ψωμί.

Φανταζόσασταν ότι θα φτάσουμε εδώ;

«Οχι, αλλά ομολογώ ότι το βράδυ των εκλογών όταν είδα τα ποσοστά της Χρυσής Αυγής άρχισα να ανησυχώ. Δε λέω ότι όλοι αυτοί που την ψήφισαν είναι φασίστες. Ο απλός κόσμος που τους ψήφισε έβλεπε ένα καλυμμένο πρόσωπο. Να βοηθούν τη γριούλα να περάσει τον δρόμο, να την πάνε να πάρει τη σύνταξή της. Αυτές είναι οι καλές πράξεις που έκαναν οι πρόσκοποι. Τώρα ελπίζω αυτός ο κόσμος να δει ότι έχουν κι άλλο πρόσωπο.

Τι μήνυμα στέλνετε στα παιδιά;

«Να προσπαθούν να είναι ενωμένα, να βοηθάει ο ένας τον άλλο. Με τη φιλία, την

αγάπη μεταξύ τους και την αλληλοβοήθεια θα μπορέσουν να κοιτάξουν τη ζωή πιο πραγματικά στο μέλλον.

Σε τι θα τα συμβουλευάτε να αντισταθούν;

«Να αντισταθούν στη βία και να ανέχονται τη διαφορετικότητα.

Γιατί επιλέξατε να αφηγηθείτε αυτή την περίοδο της ζωής σας τώρα;

«Ίσως γιατί βλέπω ότι η ζωή μου προχωρά πολύ γρήγορα τώρα πια και ήθελα να προλάβω να πω πράγματα για μια άλλη εποχή και για ανθρώπους σημαντικούς που είχα γνωρίσει τότε και σήμερα τους ξέρουν ως καταξιωμένους αλλά δεν ξέρουν την ανθρώπινη όψη τους. Αποφάσισα μάλιστα να τα γράψω χωρίς να έχω κρατήσει ούτε μία σημείωση. Ό,τι έγραφα είναι όσα κράτησε η μνήμη μου.

Τι θέλετε να ξεχάσετε από εκείνη την εποχή;

«Αν θέλω να ξεχάσω κάτι είναι ο Δεκέμβρης του '44. Αυτός μου έχει μείνει ακόμα ως εφιάλτης, γιατί ήταν η αρχή του μίσους. Περπατούσες στον δρόμο και δεν ήξερες αν θα σου έρθει καμια σφαίρα δεν καταλαβαίναμε πού πάει το πράγμα, ποιον πολεμάμε, από ποιους θα ελευθερωθούμε. Αντίθετα στην Κατοχή ξέραμε συγκεκριμένα ότι είναι οι Γερμανοί ο εχθρός, ότι είμαστε ενωμένοι εναντίον τους και περνούσαμε πολύ ωραία γιατί μαζευόμαστε παρέες, γιατί εκτός από την Αντίσταση χορεύαμε, ερωτευόμαστε, βρισκόμασταν μ' αυτούς τους σπουδαίους ανθρώπους που τότε δεν ήταν τόσο γνωστοί, γιατί γίνονταν πράγματα, έβγαιναν βιβλία, ήταν το Θέατρο Τέχνης και συμμετείχαμε σ' όλα αυτά.

Δεν φοβόσασταν;

«Στην Κατοχή όχι. Φοβόμουν πάρα πολύ τον Δεκέμβριο και για τη ζωή μου και για το τι θα γίνει μετά.

Πείτε μας λίγο για όλα αυτά τα πρόσωπα που περνάνε από το βιβλίο.

«Ο Καραγιώργης, ας πούμε, ήταν πολύ σπουδαίος άνθρωπος, από τους λίγους τόσο μορφωμένους που υπήρχαν στο κόμμα και πολύ αστραφτερό μυαλό, γι' αυτό είχε και το τέλος που είχε. Έβλεπε πράγματα, τα έλεγε και του έκοψαν τα πόδια. Ο Κώστας Αξελός ήταν όπως τον ξέρετε, φιλόσοφος. Μιλούσε για τον Καντ κι εμείς τον κοιτάγαμε σαν χαζά. Είχε πολύ λεπτό χιούμορ και στο βάθος μια τρυφερή καρδιά. Έδειχνε σκληρός αλλά με τους φίλους ήταν πολύ ζεστός. Την Ελένη Βακαλό τη φοβόμουν, ήταν πολύ αυστηρή στην κριτική της. Ήταν πρόεδρος στην κοινότητα των μαθητών, ακόμα και η διευθύντρια του σχολείου υποκλινόταν στην Ελένη. Ο Μποστ, τι γλυκός άνθρωπος, τι καλαμπούρια... Τον Χατζιδάκι τον είδα ξαφνικά. Στις ολονύχτιες παράνομες συγκεντρώσεις που κάναμε στα σπίτια, ο Χατζιδάκις έπαιζε πιάνο όλη νύχτα χωρίς παρτιτούρες, εμείς δουλεύαμε για την Αντίσταση και χορεύαμε κιόλας. Η Παϊζη ήταν μια πολύ γενναία κοπέλα, με πολύ χιούμορ, εξαιρετικά χαριτωμένη και πολύ καλή ηθοποιός. Είχε πάρει μέρος πολύ γερά στην Αντίσταση. Ο Γκάτσος ήταν πάρα πολύ ωραίος άντρας, αλλά εμένα δεν μου άρεσαν οι ωραίοι άντρες, μου άρεσαν οι πιο δυναμικοί.

Τι σας γοήτευσε στον Σεβαστίκογλου;

«Η πάρλα του. Μιλούσε για τα πάντα και συνέχεια. Με μάγεψε. Ήταν πολύ ακέραιος, πολύ συγκαταβατικός με τους άλλους και πολύ υπεύθυνος. Είτε ανέβαζε έργο στην Τασκένδη, είτε στη Λάρισα, είτε στην Επίδαυρο, το αντιμετώπιζε με την ίδια αφοσίωση και ευθύνη. Και ως σύζυγος και πατέρας ήταν εξαιρετικός.

Την Κίττυ Αρσένη πώς τη θυμάστε;

«Ήταν ένα πολύ γενναίο κορίτσι. Ήταν από τους λίγους που δεν εκμεταλλεύτηκε τη φυλακή της, να βασανιστήριά της για να

αποκτήσει κάτι. Σπανίζουν τέτοιοι άνθρωποι. Η σεμνότητα χρειάζεται και λίγοι τη διαθέτουν.

Ποια ήταν η πρώτη αντιστασιακή σας πράξη;

«Η Διδώ, στην Κατοχή, έφερνε στο σπίτι μας την Καίτη Ζέρβου, τη Μαρία Σβόλου, την Ηλέκτρα Αποστόλου, καπνίζανε σαν φουγάρα και συνεδριάζανε. Όταν έφευγαν, η αδελφή μου κι εγώ είχαμε το καθήκον να ανοίγουμε τα παράθυρα και να αερίζουμε το δωμάτιο με τραπεζομάντιλα, μην έρθει ο πατέρας μου από την τράπεζα και βρει το σπίτι τεκέ και υποψιαστεί τι γινότανε.

Σήμερα πώς αντιφέρεστε;

«Στον δρόμο δεν μπορώ να βγω πια. Προσπαθώ μ' αυτά που γράφω να δείχνω στα παιδιά την ιστορία μας. Η πολιτεία μαθαίνει χίλια δυο άχρηστα στα παιδιά μας, όχι την ιστορία. Είναι πολύ μπερδεμένα τα παιδιά με την ιστορία και τις εποχές. Σε ένα σχολείο τα παιδιά της πέμπτης δημοτικού είχαν στενοχωρηθεί πολύ με το τέλος που είχα δώσει στον «Περίπατο του Πέτρου», δεν τους άρεσε που σκότωσε ο Γερμανός τον Σωτήρη που ήταν τόσο καλό παιδί. Τους είπε η δασκάλα τους να γράψουν εκείνα ένα δικό τους τέλος. Ένας μικρός, λοιπόν, άκου το τέλος που έδωσε. Την ώρα που βγάζει ο Γερμανός το πιστόλι, κτυπάει το κινητό του, πιάνει το κινητό και το σκάει ο Σωτήρης. «Είχε κινητό ο Γερμανός;» ρωτάω τον μικρό. «Κυρία Ζέη», μου λέει, «αν δεν έχει ο Γερμανός κινητό ποιος θα 'χει;».

Τι φοβάστε σήμερα γι' αυτά τα παιδιά;

«Τον φασισμό, τη βία. Υπάρχει βία στα σχολεία, βρήκε πρόσφορο έδαφος η Χρυσή Αυγή και μπήκε μέσα.

● Ολόκληρη η συνέντευξη της Άλκης Ζέη στο www.avgi.gr